

معاهدات حقوق بشر و سرمایه

گذاری‌های دو جانبه

(ترسیاتش قوانین حقوق بشر در داوری بین

دولت و سرمایه گذار)

نویسنده:

LUF ERIK PETERSON

ترجمه:

دکتر زریر نگین تاجی

سید هومان حسینی

شقایق قاسمی

سرشناسه	:	پیترسون، لوک اریک
عنوان و نام پدیدآور	:	Peterson, Luke Eric
مشخصات نشر	:	معاهدات حقوق بشر و سرمایه گذاری‌های دو جانبه: ترسیم نقش قوانین حقوق بشر در داوری بین دولت و سرمایه‌گذار / [نویسنده] لوک اریک پیترسون، مرکز بین‌المللی حقوق بشر و توسعه دموکراسی؛ مترجمان زیر: نگین تاجی، سیده‌هومان حسینی، شقایق قاسمی.
مشخصات ظاهری	:	تهران: آرنا، ۱۳۹۵.
شاب	:	۱۰۱ص.
مجموعه نشرست نویسی	:	978-600-356-492-3
یادداشت	:	فیبا
عنوان دیگر	:	Human rights and bilateral investment treaties : mapping the role of human rights law within investor-state arbitration
موضوع	:	ترسیم نقش قوانین حقوق بشر در داوری بین دولت و سرمایه‌گذار.
موضوع	:	حقوق بشر
موضوع	:	Human rights
موضوع	:	سرمایه‌گذاری خارجی -- قوانین و مقررات
موضوع	:	Investments, Foreign -- Law and legislation
موضوع	:	داوری بین‌المللی تجاری
موضوع	:	International commercial arbitration
شناسه افزوده	:	نگین تاجی، زیر، ۱۳۵۶ - مترجم
شناسه افزوده	:	حسینی، سیده‌هومان، ۱۳۵۴ - مترجم
شناسه افزوده	:	قاسمی، شقایق، ۱۳۷۳ - مترجم
شناسه افزوده	:	مرکز بین‌المللی حقوق بشر و توسعه دموکراسی
شناسه افزوده	:	International Centre for Human Rights and Democratic Development
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۵۳۲۴۰K / م. پ. ۹
رده بندی دیویی	:	۴۹۸۱/۳۴۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۲۴۹۵۰۲

عنوان	:	معاهدات حقوق بشر و سرمایه‌گذاری‌های دو جانبه (ترسیم نقش قوانین حقوق بشر در -اوری بین دولت و سرمایه گذار)
مترجمان	:	دکتر زریر نگین تاجی - سید هومان حسینی - مقامی قاسمی
ناشر	:	آرنا
چاپ	:	اول ۱۳۹۵
شمارگان	:	۱۰۰۰ نسخه قیمت: ۸۵۰۰ تومان
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۳۵۶-۴۹۲-۳

www.arnapub.com

کاهش پیشگفتار

اقتصاددانان کلاسیک از انباشت سرمایه و سرمایه‌گذاری به عنوان موتور رشد اقتصادی می‌دانند. بدین معنی که کشورها برای دستیابی به رشد اقتصادی که متضمن توسعه آنها نیز می‌باشد، باید منابع سرمایه به اندازه کافی، جهت سرمایه‌گذاری در اقتصاد، تجهیز نمایند. اما برای کشورهای در حال توسعه که کمبود منابع سرمایه‌ای از ویژگی‌های آنها است، یکی از روش‌های مناسب برای حل این مشکل، جذب سرمایه‌گذاری خارجی است.

از این‌رو، این کشورها همواره سعی داشته‌اند تا با به‌کارگیری زبان مشترک بین‌المللی و فراهم کردن زمینه‌های لازم، کشورهای خارجی را به سرمایه‌گذاری در کشور خود ترغیب نمایند. اما این فرایند انباشت سرمایه از خارج به داخل و همچنین حضور سرمایه‌گذاران خارجی به صورت فرد و یا در قالب شرکت‌ها، با خود مشکلات متعددی به همراه دارد. از مهمترین این مشکلات می‌توان به تقابل منافع سرمایه‌گذار خارجی و مباحث مربوط به حقوق بشر برای ساکنین داخلی اشاره کرد. بدین معنی که دولت‌های ملی در برخی موارد با استناد به مباحث حقوق بشری، مشکلاتی را برای سرمایه‌گذار خارجی ایجاد نموده‌اند.

این کتاب سعی دارد تا در ابتدا به بررسی سرمایه‌گذاری خارجی و چگونگی حمایت از منافع سرمایه‌گذار خارجی می‌پردازد و در این زمینه به ارائه نمونه‌های واقعی که در برخی کشورهای دنیا اتفاق افتاده، می‌پردازد. در ادامه و در فصل دوم،

کتاب به بررسی رابطه بین حقوق بشر و معاهدات سرمایه‌گذاری حقوق بشر و حقوق بین‌الملل می‌پردازد. در نهایت با طراحی دستورالعمل‌های کمی، نشان می‌دهد که معاهدات سرمایه‌گذاری و توافقنامه‌های تجارت آزاد چگونه می‌توانند با تعهدات حقوق بشر دولت‌ها سازگاری داشته باشند. همچنین در پایان پیشنهاد می‌شود که دولت‌ها، باید در آینده با زبان صریح، حقوق بشر را در معاهدات مربوط به سرمایه‌گذاری‌های خارجی معرفی نمایند.

زیرنگین ناجی

بهار ۱۳۹۴

فهرست مطالب

۱۰	خلاصه جامع
----	------------

فصل اول

مقدمه

۱۷	سابقه سیستم حمایت سرمایه گذار بین المللی
۲۰	مفاد معاهدات دوجانبه سرمایه گذاری
۲۳	رفتار منصفانه و عادلانه
۲۵	سلب مالکیت
۲۶	مسئولیت های محدود سرمایه گذار
۳۹	مفاد حل و فصل معاهدات دوجانبه سرمایه گذاری
۳۳	استفاده های BIT ها در دادخواهی های سرمایه گذار با دولت های میزبان
۳۸	قدرت تنظیمی و حاکمیت دولت

فصل دوم

بررسی رابطه بین حقوق بشر و معاهدات سرمایه گذاری حقوق بشر و حقوق

بین الملل

۴۳	آیا قانون حقوق بشر در دادخواهی های معاهده سرمایه گذاری مطرح می شود؟
۴۶	شباهت های حقوق بشر به کار رفته برای تعریف حمایت های لازم برای سرمایه در گذاران
۵۳	ارتباط تعهدات حقوق بشری یک دولت نسبت به غیر سرمایه گذاران

۵۷	استدلال‌های آرژانتین برای ارتباط قانون حقوق بشر در داوری‌های BIT
۵۸	بررسی تعهد سلب مالکیت در پرتوی حقوق بشر
۵۹	بررسی تعهد رفتار عادلانه و منصفانه در دیدگاه حقوق بشر
۵۹	حالت ضرورت و تعهدات حقوق بشر
۶۲	NGO ها نیز استدلال‌های قانون حقوق بشر را در پرونده‌های آب آرژانتین ایجاد می‌کند
۶۴	مسائل دشوار بدون حل باقی می‌مانند
۶۵	حقوق بشر برای گمراهی آمدن و آزادی بیان
	وران در می‌بایند واقعیات از بحث‌های «شکست برای ارائه امنیت» در پرونده‌های مهم حمایت
۶۹	نمی‌کنند
۷۳	حقوق بشر در روز
۷۶	اصلاحات ارضی و جبران خسارت
۷۹	قضاوت‌های صلاحیت ارضی که در آنها التزامات معاهده سرمایه‌گذاری پدید می‌آید
۸۲	رویه‌هایی که استناد با گروه می‌محروم را هدف قرار می‌دهد
۸۷	مسائل شفافیت و حق در انتقامات

فصل سوم

تأملات و توصیه‌ها

۹۳	نظارت
۹۴	مطالعه و تجزیه تحلیل شیوه‌ای که مسائل سرمایه‌داری و دولت حل می‌شوند
	مطالعه و تجزیه تحلیل شیوه‌ای که قانون حقوق بشر توسط دولت سرمایه‌گذاری تفسیر و به کار
۹۶	می‌رود
۹۹	منابع

خلاصه جامع

نیم قرن گذشته شاهد گسترش دو حوزه متفاوت از قوانین بین‌المللی بوده که مل حمایت از حقوق بشر و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بوده است. سیستم حقوق بشر نسبتاً شناخته‌تر شده است و متشکل از اصول خاص و الزام‌آور برای همه کشورها. همچنین یک سری معاهدات منطقه‌ای و معاهدات سازمان ملل متحد (UN) است. با این حال، سرمایه‌گذاری خارجی نیز از یک شبکه گسترده‌ای از معاهدات مرتبط به سرمایه‌گذاری و توافقنامه‌های تجارت آزاد بهره می‌برد که در سال‌های اخیر از اهمیت بیشتری برخوردار بوده است. این سیستم پیش گفته، سرمایه‌گذاران خارجی (هم اشخاص حقیقی و هم حقوقی) را از رفتارهای خودسرانه دولت‌های میزبان از جمله سلب مالکیت منعی شدن سرمایه‌گذاری‌ها حفظ می‌کند.

گاهی این دو سیستم با هم در تقابل قرار می‌گیرند. محاکمه‌های قضایی بین‌المللی موظفند تا میزان پایداری کشورها به تعهداتشان را در قبال سرمایه‌گذاری‌های خارجی که گاه با مسائل مرتبط با حقوق بشر مواجه می‌شوند ارزیابی نمایند، مانند ارتباط بین قوانین حقوق بشر و حل و فصل اختلافات بین سرمایه‌گذاران خارجی و کشورها.

این کتاب ابتدا سیستم حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی را معرفی می‌کند، به طوری که فعالان و کارشناسان حقوق بشر بتوانند ویژگی‌های اساسی این سیستم و همچنین کاربردهای مهم سیاسی و قانونی آن را درک کنند. در ادامه، این کتاب مجموعه‌ای از دعوی حقوقی که بین سرمایه‌گذاران خارجی و کشورهای میزبان

به وجود آمده را مطرح می‌کند - دعائویی که در آنها میزان تعهد دولت به معاهده سرمایه‌گذاری و همچنین مسائل حقوق بشر موضوع بحث می‌باشند. ملاحظات حقوق بشر در قالب چندین روش متمایز در این داورها صورت می‌گیرد. در تعدادی از موارد قضات پرونده‌های اختلاف معاهدات در خصوص تفسیر حمایت‌های حقوقی مربوط به سرمایه‌گذاران خارجی قوانین حقوق بشر را به عنوان راهنما یا قیاس مورد استناد قرار داده‌اند. به عنوان مثال هنجارهای حقوق بشر مربوط به دادرسی و حقوق مالکیت توسط قضات مورد بررسی قرار می‌گیرد تا به تفسیر و تبیین حمایت‌های معاهده سرمایه‌گذاری مربوط به سرمایه‌گذاران خارجی کمک کند.

در این بین و در زمینه‌های دیگر، دولت‌های میزبان یا منافع خارجی (به عنوان مثال، گروه‌های جامعه مدنی) در داوران می‌خواهند که منافع حقوق بشر اعضای اجتماع را نیز در نظر بگیرند. زمانی که دولت‌ها متهم به نقض حمایت از سرمایه‌گذاران خارجی می‌شوند، در پی آن هستند که این اقدامات خود را بر این اساس توجیه کنند که قوانین معتبر حقوق بشر آنها را وادار می‌کند که در یک وضعیت معلوم به این صورت عمل نمایند. به طور مثال، در یک داور بین المللی بین جمهوری آرژانتین و بلوکی از شرکت‌های خارجی آب، دولت بر آن بود تا آنها بعضی معاهده آب را از طریق استناد حقوق بشر به آب توجیه کند. باید دید که دولت‌ها اصولاً چه تعد تعهدات مختلف خود نسبت به حقوق بین‌المللی را نقض می‌کنند و آیا اینها ناشی از این هستند آنچه واضح می‌باشد این است که داوران مسئول تصمیم‌گیری در خصوص معاهده سرمایه‌گذاری در خط مقدم جبهه هستند. در حال حاضر و در جریان ادعای نقض قوانین بین‌المللی بین سرمایه‌گذاران و دولت‌ها، از داوران تقاضا می‌شود تا بررسی نمایند که آیا لازم است ملاحظات حقوق بشر، مسئولیت دولت‌ها در نقض تعهدات معاهده سرمایه‌گذاری را محدود و یا مسدود کنند.

با این وجود، زمانی که بحث خواندن و دست و پنجه نرم کردن با تعهدات حقوق بشر دولت‌ها به میان می‌آید، جدای از قواعد کلی مربوط به تفسیر معاهده، داوران رهنمودهای کمی در اختیار دارند. معاهدات سرمایه‌گذاری و توافقنامه‌های تجارت آزاد درباره اینکه چگونه این نوافقات بایستی با تعهدات حقوق بشر دولت‌ها سازگاری داشته باشند، دستورالعمل‌های کمی ارائه می‌کنند. دولت‌ها بایستی در آینده با زبان صریح حقوق بشر را در معاهدات معرفی نمایند. با این کار ضرورت مدنظر قرار دادن رابطه بین قوانین حقوق بشر با موضوع مورد دعوی توسط داوران، مشخص می‌شود. با این وجود، که این امر به‌طور غیرقابل اجتنابی منجر به گسترده شدن مسائل مربوط به صلاحیت و توانایی داوران در بررسی ابعاد قوانین حقوق بشر در چنین اختلافاتی می‌شود.

گاهی اوقات ممکن است عملکرد و نقش دادگاه‌های داوری سرمایه‌گذاری و دادگاه‌های منطقه‌ای حقوق بشر قابل تعویض باشد - به طوری که مدعیان آینده‌نگر بتوانند تصمیم بگیرند که آیا دخالت‌های دولت را به عنوان نقض بالقوه توافقنامه سرمایه‌گذاری و یا نقض کنوانسیون حقوق بشر مطرح کنند. با این وجود، هر دو سیستم متفاوت قانونی پتانسیل لازم برای ایجاد ساج کاملاً متفاوت - سیاسی و مالی برای دولت‌ها - را دارند. در نتیجه، نیاز است که داوران حقوق بشر و سیاست‌گذاران، این دو سیستم را مقایسه و ارزیابی کنند که چگونه این دو سیستم موازی می‌توانند اختلافات کاملاً متفاوت و خاص را حل کنند. اختلافاتی از جمله اسباب‌اموال، محرومیت از عدالت یا دعاوی دادرسی، و ادعاهایی مبنی بر آسیب‌های انسانی که در نتیجه صدمات فیزیکی یا ناملوس وارد شده توسط دولت به وجود می‌آیند.

به طور کلی، در راستای تلاش برای فهم اینکه چگونه مسائل حقوق بشر پس از بروز حل و فصل می‌شوند، ضرورت دارد تا پیشرفت‌های تحت سیستم سرمایه‌گذاری خارجی با دفت بستر نظارت شود.